

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

“ASUMISPALVELUYKSIKÖN ANSSI”

“Anssi” on asumispalveluita tuottavan organisaation asiakas. Anssi on ollut yksikössä asukkaana reilun vuoden. Anssilla on myös aikaisempia asumisjaksoja asumispalveluissa, nuorempana. Asunnottomuuskaan ei ole Anssille vieras käsite. Ikävuosia Anssille on kertynyt 40 vuotta. Takana on avioero, josta on aikaa jo noin 1,5 vuotta. Muutamia muita lyhyitä suhteita on eron jälkeen matkan varrella ollut. Ero on ollut aikanaan hyvin riitaisa eikä Anssilla nykyään ole oikeastaan minkäänlaisia välejä ex-puolison kanssa. Nykyään yhteydenpito on lähinnä haukkumista, uhkailuja, vaatimuksia ym. Pääsääntöisesti tekstiviesteillä, koska ex-puoliso ei juurikaan Anssin puheluihin vastaa.

Anssi on myös isä. Avioliiton myötä syntyi kaksi lasta, tyttö ja poika. Tyttö on vanhempi, 11 vuoden ikäinen ja poika vastaavasti 8 vuoden ikäinen. Lapsiaan Anssi ei ole nähnyt sen jälkeen kun puolisostaan erosi. Erotilannettakaan Anssi ei ole juurikaan missään käsitellyt. Lapset asuvat äidin kanssa ja eivät ole juurikaan tietoisia isänsä tilanteesta. Anssi käy ajoittain humalassa häiriköimässä ex-perheen luona, jolloin ex-puoliso yleensä katsonut parhaimmaksi kutsua poliisin paikalle ja perheen avuksi. Lasten tapaamisasioissa Anssi käynyt lastenvalvojan luona, mutta asiat eivät ole edenneet, koska Anssi ja ex-puoliso eivät pysty olemaan yhtä aikaa samassa tilanteessa. Ex-puoliso ei kuitenkaan halua olla Anssin ja lasten tapaamisten esteenä, mikäli Anssin päihteettömyys toteutuu ja ilkkurinen sävy niin ex-puolisoon kuin lapsiinkin muuttuu.

Anssilla on myös päihdeongelma, jonka tiedostaa olemassa olevaksi ja asiaksi, jonka vuoksi pitkälti puolison kanssa erosivat. Anssin päihdekäyttö on ja on ollut pääsääntöisesti alkoholin käyttöä, mutta nuorempana kuvioon mahtui myös satunnaiset huumeiden kokeilut. Päihdeiden käytön myötä Anssi oli paljon poissa kotoa ja pois lasten elämästä, heidän ollessaan pieniä. Perheen elämään on mahtunut päihdeiden käytön myötä riitoja, väkivaltaa ym. Anssin mukaan lapset eivät ole kuitenkaan koskaan nähneet häntä humalassa. Anssi on ollut aina kova tekemään töitä ja pitänyt työntekoa ykkösasiana elämässään. Tämän vuoksi ollut myös paljon poissa kotoa aikanaan.

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

Anssi käy henkilökohtaisia keskusteluja asumisyksikön työntekijän kanssa. Anssi on kova puhumaan, mutta sulkeutuu omaan kuoreensa keskustelun ajautuessa syvällisempien teemojen äärelle, varsinkin päihdekeskustelujen näkökulmasta ja lapsista puhuttaessa. Anssi ei osallistu juurikaan mihinkään asumisyksikön tilaisuuksiin. Anssi kokee ajoittaista masentuneisuutta, jonka myötä tuntee voimattomuutta sekä jaksamattomuutta ja sulkeutuu sen myötä omaan "asuntoonsa" tietyin väliajoin.

Anssi on "jäməhtämäisillään" asumisyksikköön asumaan. Ei koe tarvetta muuttaa omaan vuokra-asuntoon. Eikä myöskään koe kovin suurta tarvetta asiasta keskustella kenenkään kanssa. Anssi kokee myös, että pystyisi vielä alkoholia käyttämään nk. "tavallisten ihmisten tapaan", vaikka tiedostaakin ongelmallisen käytön omalla kohdallaan. Tästä kertoo satunnaiset retkahtamiset, joiden myötä Anssi saattaa olla useampia päiviä poissa asumisyksiköstä. Anssi on kuitenkin pystynyt huolehtimaan, ettei ole päihtyneenä asumisyksikössä, vaan juominen tapahtuu aina jossain muualla (kavereiden luona).

Tulevaisuuden ja tavoitteiden suhteen Anssi kokee, että haluaisi olla enemmän lasten elämässä mukana. Anssi haluaisi päästä keskusteluyhteyteen lastensa kanssa aikanaan tapahtuneista asioista, oman syyllisyyden kokemisen näkökulmasta. Ei kuitenkaan oikein osaa sanoa, miten asian suhteen pitäisi edetä tai että mitä olisi itse asian suhteen valmis tekemään. Ajoittainen, rankanpuoleinenkin päihteidenkäyttö tuntuu vaikeuttavan Anssin tulevaisuuden suunnitelmiin keskittymistä.

Miten sinä voisit Anssia auttaa/tukea?

Isyyden näkökulmasta?

Päihteidenkäytön näkökulmasta?

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

OSAAMISVERKOSTON TYÖRYHMIEN AJATUKSET:

- * Nousi muutama kysymys ensin; mihin on ylipäättään valmis? Onko käynyt ihan vielä pohjalla? Miten eteenpäin? Tavoitteet? Onko nyt se hetki, jolloin keskittyy vain itseensä? Onko todellista kohtaamista vielä tapahtunut? Mikä olisi pienin, konkreettinen asia, johon olisi valmis lasten suhteen? Mitä pelkoja suhteessa päihteisiin/isyteen? Onko ylipäättään autettavissa? – autettava kuitenkin on!
- * Joku pieni, toiminnallinen juttu, johon lähtisi mukaan (esim. asumisyksikön miesten lentopallovuoro) / mielekästä tekemistä / luovien työvälineiden käyttö
- * Päihdekuntoutuminen (vertaistuki)! / realistiset tavoitteet / valinta vs. sitoutuminen (päihteet vai perhe?) / ei välttämättä niinkään kohti päihdeasioita / tarvitaan(ko) lisää selviä päiviä (?)
- * Asumisyksikön pelisäännöt ja niistä kiinnipitäminen (rajat!) / asuminen on väliaikaista, ei pysyvää (ymmärrys) / ollut hyvä työmies, mitä se ”hyvä” voisi olla nyt?
- * Puhuminen isyydestä / lasten näkökulman huomiointi! / ex-puolison rooli ja merkitys ”Anssin” elämässä? / parisuhdetyöskentely (lapset ja vanhemmat erikseen; tavoite pystyä olemaan saman pöydän ääressä) / tuetut ja valvotut tapaamiset
- * Vahvuuksien tukeminen / vahvistava valmentautuminen / tarvitaan onnistuminen kokemuksia / toivon herättely; asiat ovat korjattavissa! / pitäisi saada aikaiseksi tunne, että on tullut kohdatuksi, ei hylätyksi / usko itseen, itsetunto (pettymyksiä paljon)
- * Tahtoa ja kykyä on sopivasti, ylpeyttä liikaa / ”A”:n luontainen ympäristö toimia ja toteuttaa muutosta? / ”pitkän linjan” auttamistyötä

KIITOS KAIKILLE SAAMASTANI TUESTA ja AVUSTA!!

Terv. ”Anssi” ☺

Neuvola Niilo ”Nipa”

VÄLITÄMME.

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

Nipa on 29 –vuotias. Nipalla on ollut useamman vuoden aktiivista huumeiden käyttöä. Nyt Nipa on korvaushoidossa, reilun vuoden verran. Hoitosuhde päihdeklinalle on tiivis korvaushoidon osalta, mutta henkilökohtaiseen työskentelyyn Nipa ei ole kokenut tarvetta. Nyt hoidon aikana Nipa on kokenut tunne tilojen rajuakin vaihtelua, toivoen siihen klinikalta lääkinnällistä kuntoutusta. Nyt Nipalla on halu olla käyttämättä mitään ylimääräistä.

Nipa on ollut parisuhteessa nykyisen kumppanin kanssa kaksi vuotta. He asuvat avoliitossa. Heille on syntymässä poikavauva n. puolentoista kuukauden kuluttua. Avopuolisolla on myös ollut päihteiden käyttöä, mutta tieto raskaudesta on pysäyttänyt käytön kokonaan.

Nipa on ollut aktiivisesti mukana neuvolassa ja aikoo lähteä mukaan synnytykseen. Työskentely on neuvolan perhetyön kautta.

Nipalle lapsi on ensimmäinen. Avopuolisolle lapsi on toinen. Ensimmäinen lapsi, 5 -vuotias, on sijoitettuna sijaisperheessä. Nyt raskauden myötä yhteydenpito ensimmäiseen lapseen on tiivistynyt ja Nipa on myös ollut mukana lapsen tapaamisissa. Nipa kokee välit avopuolison lapseen hyväksi ja on kokenut lapsen kanssa vietetyn ajan mielekkäänä.

Oman lapsuuden ja nuoruuden Nipa kuvaa turvallisena kokemuksena. Kasvuperheessä molemmat vanhemmat ovat olleet yrittäjiä ja elintaso on ollut hyvä. Vanhemmilla ei ole ongelmaita päihdekäyttöä. Välit vanhempiin meni poikki lähes kokonaan huume käytön alkuaikoina. Nyt välit vanhempiin parantuneet ja varsinkin äiti on ollut vahva tuki korvaushoidon järjestymisessä. Molemmat vanhemmat odottavat innolla isovanhemmuutta.

Peruskoulun Nipa on suorittanut hyvin, mutta kiinnostus lukioon ja jatko opiskeluihin ovat kariutuneet. Nipalla ei ole ammatillista koulutusta. Nipan kaksi sisarusta ovat opiskelleet ammatit ja Nipan kokemus ”suvun mustasta lampaasta” on vahva. Nipa muutti omaan asuntoon täytettyään 18.

Ensimmäiset päihdekokeilut on ollut 15 vuotiaana. Muutettuaan kotoa päihteiden käyttö lisääntyi rajusti. Melko nopeasti tuli kannabis kokeilut ja tämän käytön lisääntyessä muutkin huumeet. Nipan kertoman mukaan parikymppisenä hän oli jo täysi ”narkkis”.

Nipalla oli useamman vuoden käytön jälkeen useita pyrkimyksiä päästä kuiville. Nyt motiivi itsensä hoitamiseen on ollut erittäin hyvä ja kuvaa vauvan tulon olevan melkoinen ”kirittäjä” päihteettömään elämään.

Nipa on hyvin sosiaalinen ja aktiivisesti rakentaa kotia tulevalle lapselle.

Millaista arjen tukea lähtisit isälle verkostona tarjoamaan?

- Ensikoti jakso, jossa isyyden vahvistumista ja onnistumisen kokemuksia.
- Vahva tuki kotiin. Isäidentiteetin vahvistaminen ”mustasta lampaasta” isäksi.

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

- tunnetilojen työstämistä henkilökohtaisen työskentelyn kautta, vältetään lääkinällistä kuntoutusta
- lapsen ensimmäinen vuosi, sensitiivisellä työotteella psykososiaalinen kuntoutuminen
- vertaistuki, myös sähköiset mahdollisuudet
- oman vanhemmuuden tarkistaminen, mitä on riittävän hyvä vanhempi. Voimavarakeskeisesti.
- omat suhteet omiin vanhempiin ja niiden tarkastelu. Myös puolison osalta.
- kontrolli toimijoista, ei liikaa
- arjen hoitamiseen mahdollista tukea. Viikko-ohjelman laatiminen
- pitempikestoisen kuntoutumissuunnitelman laatiminen, työntekijät mukana koko kaaren ajan. Vahvistetaan arjen suunnitelmallisuutta. Neuvolan perhetyö.
- palvelu rakenteen arviointi; mitä palveluja paikka kunnalla on saatavissa. Sähköiset palvelut.
- työntekijä taustalla tukena
- ammatillinen koulutus/työhön kiinnittyminen ja näihin tukeminen
- sosiaalisen lähiverkoston arviointi. Tuki, suku,kaverit
- päihdekuntoutuksen kuntoutussuunnitelma, myös puolison osalta.
- isän roolin arviointi ja vahvistaminen. Isä, elättäjä, puoliso, malli...
- vanhemmuuden vahvistaminen molemmilla -> työkalu omaan kuntoutumiseen.

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

Päihdepalveluihin tuleva Paavo

- 40- vuotias
- Työttömänä ollut viimeiset kaksi vuotta. Takana pitkähkö työhistoria, mutta työpaikalta on tullut irtisanotuksi juomisesta johtuvien poissaolojen takia.
- Ansiosidonnaiselta tipahtanut peruspäivärahalle, jonka takia hankaluuksia taloudellisen toimeentulon kanssa. Ottanut pikavippejä, jotka jääneet maksamatta.
- Asunto on, mutta nyt useamman kuukauden vuokrat rästissä ja muutama varoitus häiriökäyttäytymisestä. Uhkana häätö asunnosta.
- Ajokortti on ”kuivumassa” rattijuopumuksen takia. Yhdyskuntapalvelusta on suorittanut, mutta juomaputken takia se on keskeytynyt.
- Mielialaongelmia, diagnosoitu keskivaikea masennus, johon ei säännöllistä lääkitystä.
- Useita fyysisiä vammoja ja sairauksia (mm. korkea verenpaine ja jatkuvat selkävammat)
- Eronnut 3 vuotta sitten, lasten huoltajuus äidillä. Lapsia 3: 17-, 14-, ja 5- vuotias. Välit lapsiin on hyvät ja on osallistunut lasten hoitoon ja kasvatukseen ennen eroa.
- lasten tapaamiset satunnaisia, silloin kun juomiselta pystyy tapaamisiin. Tapaamiset eivät ole sujuneet tapaamissopimuksen mukaisesti ja tapaamisista on ollut riitaa ex- puolison kanssa. Lasten äiti on päättänyt, että isä ei saa tavata lapsia
- Lasten läsnä ollessa ei ole juonut, mutta ei tiedä, tietävätkö lapset isän päihdeongelmasta
- Paavon isä ja useimmat miespuoliset sukulaiset ovat käyttäneet runsaasti päihteitä.
- Lapsuudessa ja nuoruudessa Paavolle on sattunut useampia traumaattisia kokemuksia, joita ei ole sen kummemmin käsitellyt kenenkään kanssa
- Välit sukulaisiin ja ystäviin on etäiset, lähinnä nykyinen tuttavapiiri koostuu paljon alkoholia käyttävistä naapureista
- Juominen on putkijuomista eli tarkoituksena ottaa pari olutta, josta juominen jatkuu niin pitkään, kuin fysiikka antaa periksi.
- Paavo on valmis ottamaan tukea vastaan ja kokee, että ei selviä omin avuin vaikeuksista

a) Millaista tukea verkostona lähtisitte Paavolle tarjoamaan?

- Tuki arkeen
- Suunnitelmallisuus: yksi koordinoiva taho ja verkostotapaamisia

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

- Yksi asia kerrallaan, pienin osatavoittein kohti isompia tavoitteita
- Rikosseuraamusasian hoitaminen mahdollisimman pian
- asuntoasioiden hoitaminen esim. sosiaalisuomiston asumisneuvojan kanssa (tuettu asuminen?)
- velkaneuvontaan ohjaaminen
- fyysisen ja psyykkisen terveyden kartoittaminen terveysasemalla
- voimavarakeskeisyys työskentelyssä, kun akuutit asiat on hoidettu
- päihdekuntoutusta avo- laitos- ja jalkautuvan työn avulla
- läheisten huomioiminen
- tuki työllistymiseen
- jossain vaiheessa vertaistukiryhmät (AA, A-kilta..)
- historian ymmärtäminen (mm.juomisjana vertailu elämäntapahtumajanaan) ”historiaan ei pidä takertua, mutta se on hyvä ymmärtää ja hyväksyä”
-

b) Miten otatte huomioon isyyden / lähtisitte tukemaan Paavon isyyttä?

- Voimavarakeskeinen työskentely: positiivista palautetta ja kannustusta
- tukea pitämään lapsiin yhteyttä eri keinoin: kirjoittaminen, soittaminen, kortit..
- isän voimavarat huomioidaan osallisuuden vahvistamisessa
- ottaa lasten kanssa puheeksi isän päihteiden käyttö / päihderiippuvuus
- vahvistaa äidin luottamusta, esim. tuettujen tapaamisten avulla
- isä- ja miestyötä isälle
- verkostoyhteistyöllä päihteet puheeksi koko perheen kanssa, vertaisryhmätoiminnot (esim. Huomaa lapsi- toiminta)
- Kunnan kuntoutussuunnitelma vanhemmuutta ajatellen, tavoitteet, keinot ja jota itse isä täyttää + verkostot täyttävät -> lastensuojelunpalaverissa ”todisteena” edistymisestä
- Päihdepalvelut ja lastensuojelu avainasemassa
- lasten kuuleminen tärkeää
- ”tukihenkilö” :vertainen tai ammattilainen mukana palaverissa

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

Vankilatuomiotaan suorittava isä ”Ville”

Ville on 34-vuotias isä. Hänellä on kolme lasta, 12- ja 14-vuotiaat tytöt sekä 10-vuotias poika. Ammatiltaan Ville on autoasentaja. Nuoruusiästään lähtien Ville on käyttänyt jonkin verran päihteitä. Aikuisiässä vahvemmat viinat jäivät, mutta tilalle tuli amfetamiini. Oluen juonti jatkui huumeiden käytön ohella. Ville sai useampia tuomioita päihtyneenä ajamisesta sekä myöhemmin huumausaineiden hallussapidoista ja käyttörikoksista. Tällä hetkellä Ville on avovankilassa, suorittaa siis tuomionsa viimeisiä kuukausia. Ville on yhä parisuhteessa lastensa äidin kanssa. Perhettä Ville tapaa niin usein kuin vankilaolosuhteet sen sallivat. Hän kokee, että perhesuhteet eivät ole kärsineet hänen vankeustuomionsa johdosta. Muutoin, kuin että luonnollisesti hänen fyysinen läsnäolonsa kotoa puuttuu. Ville kertoo, että lapset eivät koe häpeällisenä hänen tuomiotaan ja poika nimenomaan on kiinnostunut kovasti, millaiset vankilaolosuhteet ovat.

Ville on ollut työelämässä lähes koko ajan ennen vankilatuomion täytäntöönpanoa. Hän on ollut veljensä autokorjaamolla töissä ja odottaa pääsevänsä sinne takaisin tuomion loputtua.

Vankilamaailma tylsistyttää Villeä, hänen omien sanojensa mukaan. Hänellä on siellä hyviä kavereita ja hän käy päivisin töissä, mutta hän kokee suorittavansa tuomiotaan turhaan. Ville on nimittäin melko päihdemyönteinen asenteissaan edelleen ja kokee, että huumeiden laillistaminen olisi ehdottomasti ainut oikea ratkaisu. Hän kertoo, että kukaan ei huomannut hänen amfetamiinin käyttöönsä. Hän myös kertoo jaksaneensa sen avulla tehdä tosi ahkerasti töitä pitkiä päiviä. Ville ajattelee, että huume vaikutti häneen kuten kahvi eikä sen käytöllä ollut mitään haittaa hänen arjessaan.

Ville käy vankilassa sosiaalityöntekijän sekä päihdetyöntekijän kanssa keskusteluita, joissa hän ilmaisee kantansa. Hän vaikuttaa todella fiksulta ja on kiinnostunut lastensa ja koko perheensä hyvinvoinnista. Mutta päihdemyönteisyys huolestuttaa henkilökuntaa. Ville tuo kantaansa myös erittäin vahvasti muille vangeille esille. Ryhmissä, joihin Ville osallistuu, tulee ohjaajille hankaluuksia juuri tämän seikan vuoksi. He toivovat, että Ville ei toisi päihdemyönteisyyttään niin vahvasti esille.

Vankilassa Ville on ollut täysin päihteetön. Lomillakaan hän ei kertomansa mukaan ole käyttänyt päihteitä. Se on ollut Villelle helppoa, mutta hän sanoo olevansa väsyneempi ja aikaansaamattomampi ilman huumetta. Päihteettömyyden hyviä puolia Ville ei juurikaan osaa listata, koska hän kokee vahvasti että se ei ole ainakaan hänelle ollut haitallista. Se, huumeiden käyttö on Suomessa kriminalisoitu, on Villellä ainut pelko jatkoon suhteen. Hän ei halua enää joutua vankilaan, pois perheensä luota.

Ville odottaa kovasti vapautumisestaan ja perheen luokse pääsyä. Se, kuinka hän jaksaa/pystyy olemaan päihteettömänä vapautumisensa jälkeen, arveluttaa kovasti henkilökuntaa.

Millaista apua/tukea/tietoa Ville tarvitsisi?

Kuinka häntä voisi auttaa päihteiden käytön lopettamisessa?

Kuinka Villen isyyttä/vastuuta kasvattajana ja isänä tulisi tehostaa?

Asiantuntijoiden pohdintaa avuksi ja tueksi:

- vankilan päihdetyöntekijän työ merkittävässä roolissa
- motivointi haastavaa, mutta tosi tärkeää!
- perheen merkityksen korostaminen – sen esille tuominen, että perheen voi menettää, jos jatkaa käyttöä

Erityisesti Isä –projekti 2013-2016

- lapsilähtöisen näkökulman korostaminen...Mikä on lasten mielipide oikeasti esim. huumeiden käytöstä??
- malli haitallinen lapsille, millä perustelee lapsille käytön???
- lapsille vertaistukea
- faktojen esille tuominen: laitonta, perheen menettäminen jne.
- kokemusasiantuntijan käyttö
- vuorovaikutussuhteen luominen, ”5 askelta muutokseen”
- muutosvalmius ei vielä ajankohtainen, motivoiva haastattelu tarpeen
- **asennemuutoksen tärkeys**, etteivät lapset ainakaan ihannoisi vankilaolosuhteita
- **vastuuta kasvattajana nostettava!**
- parikeskustelut, Mitä äiti ajattelee?
- läheisten huomioiminen
- vastuu isyydestä ja vanhemmuudesta!
- ryhmätilanteissa vastuutetaan ryhmää
- ryhmätilanteessa nostetaan kissa pöydälle, ääneen ihmettely, tunnekortit
- ADHD:n poissulkeminen
- työnarkomania? normaali jaksaminen?
- Mille tuntuisi, jos omat lapset alkaisivat käyttää?
- Tietääkö vaimo käytöstä, tiesikö ennen tuomiota?
- lasten todellisten tunteiden selvittäminen? häpeä, syrjintä kavereiden taholta jne?
- haittojen korostaminen ja tiedostaminen! rikkeistä seuraavat rangaistukset!
- oikea-aikaisuuden tunnistaminen, milloin Ville on valmis muutokseen?
- tällainen päihdemyönteisyys haastaa ammattilaiset!
- Mikä on Villen todellinen suhde lapsiin ja vastuullisuus vanhempana?

intensiivinen perhetyö, lastensuojelu!